

Автор: Боян Мак Михайлов

Abstract: Боян Мак Михайлов, *Принципи на духовен растеж с фокус върху местната Христова църква. Ефесяни 4:11 – 16* . Holy Trinity
Christian Church, Sofia, July 22, 2020.

This text presents an exegetical and practical analysis of Ephesians 4:11-16, focusing on the principles of spiritual growth within the context of the local church. It argues that authentic spiritual maturity is not an individualistic pursuit but a communal process designed by Christ, who gives specific ministry gifts (apostles, prophets, evangelists, pastors, and teachers) to equip the entire body of believers. The ultimate goal of this process is to attain unity in faith, the knowledge of God's Son, and mature adulthood, measured by the fullness of Christ. The text strongly warns against spiritual immaturity, characterized by instability and susceptibility to deceptive doctrines, which it compares to being tossed by waves or ensnared by the cunning methods of gambling. The central mechanism for growth is identified as "speaking the truth in love," which facilitates the proper functioning and building up of every part of the body. The conclusion emphasizes that this symbiotic growth within the loving, interconnected community of the church is essential for achieving its divinely intended edification and effectiveness.

Original language: Bulgarian Keywords: spiritual growth, local church, Ephesians 4, body of Christ, ministry gifts, maturity, unity of faith, speaking the truth in love, deception, false doctrine, spiritual immaturity, church edification, apostolic ministry, pastoral ministry, Christian maturity, communal faith, doctrinal stability, love, equipping the saints, building up the church

22.07.2020

Съдържание: [Как се расте?](#) [Целта на духовния растеж \(Еф. 4:11 – 13\)](#) [Причината за духовния растеж \(Еф. 4:14\)](#)

[Процесът на духовен растеж \(Еф. 4:15 – 16\)](#)

[Заклучение – Растеж за назидание в любовта](#)

[Екзегетически бележки](#)

[Град Ефес](#)

[Посланието към ефесяните](#)

[По-важни думи и изрази](#)

[Използвани източници](#)

Как се расте?

На пръв поглед това е съвсем основен въпрос, но когато се замислим за механизма на растеж на всичко около нас, разбираме колко сложен е всъщност отговора. Растенията и животните растат в екосистема. Без тази среда няма живот.

Ефес е град с големината на днешен Пазарджик - около 300 000 души. Жителите му са били много религиозни – гръцката богиня Артемида (или римската Диана) е била покровителка на лова и младите момичета. В Ефес има и много окултисти, които изгарят магическите си книги след като стават вярващи в Исус Христос. Бизнеса на златарите страда от проповедта на Павел, защото златните им храмчета не се продават добре. Те излизат на протест в техния доста голям амфитеатър (с размера на стадион) и Павел е възпрян от своите съработници да не излезе на този амфитеатър, за да не го разкъса тълпата!

На фона на всичко това ап. Павел съумява да направи Ефес център на своята духовна дейност в Мала Азия. Ап. Павел пише Посланието към ефесяните от затвора в Рим в края на живота си. Павел пътува до Ефес поне 2 пъти и прекарва в града над 2 години и 3 месеца, като изгражда множество ученици. Епафрас вероятно основава църква в Колос и Павел пише Посланието към колосяните, което много наподобява Ефесяни. Всъщност вероятно Ефесяни е било циркулирало до по-широк кръг църкви в околността на Ефес – затова и в него няма лични поздравии! Със сигурност то е четено и в църквата в Лаодикия, защото някои ръкописи не съдържат „в Ефес“, а „в Лаодикия“.

В Ефесяни Павел използва 3 метафори за църквата: тяло (Еф.1:23), храм (Еф. 2:21), и невяста (Еф. 5:25). В дешния текст Павел говори за църквата като Тяло.

Целта на духовния растеж

„С цел да се усъвършенстват светиите“ (Еф. 4:11 – 13)

„11 И Той даде едни да бъдат апостоли, други – пророци, други – благовестители, а други – пастири и учители 12 с цел да се усъвършенстват светиите за делото на служението, за изграждането на Христовото тяло докато ние всички достигнем в единството на вярата и на познаването на Божия Син, в пълнолетно мъжество, в мярката на ръста на Христовата пълнота,“ (Еф. 4:11 – 12)

Каква е крайната цел на растежа на един християнин? След като говори за „едно тяло“, църквата, и за нейното единство, Павел пише за 5 вида служители дадени на цялата църква с определена цел.

Кой дава тези служители? Самият Христос, като глава на Тялото Христово. Кой върши делото на служението? Върши го цялото тяло (а не само пастирите и учителите, пророците, благовестителите и апостолите).

При днешния индивидуализъм, при възхода на Аза и „Моето“ Павел звучи старомоден. Той говори за изграждане и единство. В Ефесяни той многократно говори за вярващите, че са „в Христос“. Като цел Павел използва три сложни за нас израза, които взаимно се допълват: 1) познаването на Божия Син, 2) пълнолетно мъжество и 3) мярката на ръста на Христовата пълнота. Библейската идея за съвършенство не е абсолютен перфекционизъм, а зрялост (пълнолетие и ръст).

Примери:

1. Исус дава пример с дърво, което дава плод. Едно дърво първо се засажда, след това расте, след това се разлиства, след това цъфти, след това дава плод и то не на първата година.

2. Един човешки организъм първо е ембрион, след това бебе, след това дете, след това юноша, след това младеж, след това зрял мъж.

По-нататък Павел ще се върне малко към детството, за да ни обясни, защо не трябва да оставаме бебета във вярата, а да станем зрели синове и дъщери!

Причината за духовния растеж

“За да не бъдем вече деца” (Еф. 4:14)

„...За да не бъдем вече деца, блъскани и завличани от всеки вятър на някое учение, по човешка измама, в лукавство, по хитро измислени заблуди...“ Еф. 4:14

В Библията думата „деца“ има тънки нюанси. Библейските автори използват поне три различни думи!

Исус нарича учениците си „деца“ (синове, дъщери, но може и порастнали, Τέκνα²) в Марк 10:24. Исус казва „оставете децата (Τέκνα) да дойдат при мен“, и че който не приеме Божието царство като дете, той никак няма да влезе в него (Лука 18:16). Бог нарича вярващите в Него „Божии деца“. И по отношение на връзката ни с Бог ние винаги оставаме деца. Имаме нужда от едно детско доверие в Бога, от Неговото бащинство. Затова го наричаме „Отче наш“.

В посланията си Ап. Павел използва думата „деца“ по малко по-различен начин. „Братя, не бъдете деца (малко дете, детенце, бебе, παιδία³) по ум, но бъдете невръстни в злостата, а по ум бъдете пълнолетни.“ (1 Кор. 14:20), казва апостола на коринтяните.

В Еф.4:14 Павел използва думата „деца“ (νήπιος⁴), която означава невръстен, незрял, пеленаче, от което следва, че веднага трябва да направим разлика от термина „Божие дете“.

Пример 1: ураганен вятър, който върти предметите в кръг.

Изразите на Павел стават изключително цветущи! „Блъскани и завличани“ предполага едно движение в кръг, завъртане, блуждаене, увличане. Вятърът на учението така завърта даден човек, че той си мисли, че върви към духовен растеж, а всъщност се върти напразно в кръг до пълно изтощение. Когато целта на духовния растеж не е правилна, то се създава само впечатление за растеж.

Пример 2: хазарт, игра на зарове

„По човешка измама“ (ἐν τῇ κυβίᾳ⁵ τῶν ἀνθρώπων) е с основно значение игра на зарове и тази игра, в която най-често се лъже, става нарицателно за измама! Павел разширява примера си с „в лукавство“ (ἐν πανουργίᾳ⁶) - хитруване, мошенничество (Лука 20:23; 1 Кор. 3:19; 2 Кор. 4:2; 11:3); сръчност, ловкост, умение (Еф.

4:14).

„По хитро измислени заблуди“ (πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης). Всъщност в корена на хитро измислени стои „метод“ – преднамерено методично замислени заблуждения!

Приложение. Дефиниция за хазарт според Българското Министерство на здравеопазването:

„Всяка игра, в която има залог и може да се получи печалба или да се загуби залога, е хазарт. Видове хазартни игри: Тото, лото („мек хазарт”); Рулетка, блек-джек, покер, ротативки, бинго; Еврофутбол, конни надбягвания; Он-лайн залагания.

Хазартна зависимост или патологично разстройство, свързано с хазарт

Патологичното разстройство свързано с хазарт се характеризира с неконтролирани залагания, извън всякаква граница на социално-приемливата или за забавление активност, така че има сериозни последици за личността и за живота на залагащия... Много хора залагат поради желанието си да избягат емоционално от депресията. Този модел е доста разпространен при жените, отколкото при мъжете. Някои от играчите търсят алтернативна промяна на настроението, асоциирана със залагането, а именно специфичното вълнение и прилив на енергия, която свързват с хазарта, повече, отколкото печалбата на пари.“⁷

В хазарта печалбата се изчислява чрез математически модел по Теорията на вероятностите. Собственика на хазартния бизнес принципно печели на гърба на участниците. Към днешните християни текста сякаш казва:

„Не превръщайте живота си в духовна ротативка! Лъжливите учения носят „специфично вълнение и прилив на енергия“, но водят до духовна разруха! Спри да залагаш духовния си живот и започни да търсиш Главата Христос, като живееш с останалите части.

Процесът на духовен растеж “Действащи истинно в любов” (Еф.4:15)

„15 А като сме истинни в любов, да пораснем по всичко към Него, който е главата, Христос, 16 от когото цялото тяло, сглобено и свързано чрез службата на всяка става, според съразмерното действие на всяка една част, изработва растежа на тялото за неговото изграждане в любовта.“ (Еф. 4:15-16, ПВ)

Духовният растеж започва с любовта. „А като сме истинни в любов“ (ПВ) или „действащи истинно в любов“ (РИ, БЛ) има двойното значение да бъдеш истинен, но и да говориш истината – абсолютно отрицание на хазарта! В стих 15 има една промяна. Павел не ползва тук „в Христос“, а използва „към Него“ („да пораснем по всичко към Него“)! След като сме „в Христос“ ние само сме започнали растежа. Какви характеристики има растящото тяло?

1.

Тялото се сглобява („сглобявано“, РИ; „сглобено“, ПВ; συναρμολογέω⁸) и свързва (συνβιβάζω⁹) - първата дума подсказва, че частите са направени една за друга, а втората, че са компактни и ефективни заедно.

Пример на Павел: човешките стави. Дефиниция на става от Речник на българския език: „1. Подвижна връзка между костите на живите същества. Колянна става; 2. Свързващо приспособление в машини, музикални инструменти и др., което позволява движение.“¹⁰

Когато една става се износи, болката е огромна, а движението ограничено. От това страда целия ни организъм. Човек трупва килограми и се обездвижва. В духовен план, когато е нарушена връзката между частите църквата става духовно обездвижена и не въздейства върху света навън. Църквата тъпче на едно място.

Частите в нашето тяло работят в синхрон. Когато, например, се засегне нервната ни система, която предава електрически импулси, то някои части или престават да действат, или правят неща, които не трябва. Специалистите за работа с хора със специални потребности много добре разбират това и търсят корена на проблема.

Липсата на синхрон е по-голям проблем от липсата на една част.

Пример с Ник Вуйчич: Ник Вуйчич живее, работи и служи, създал е семейство, без ръце и без крака. Той има нужда от определена помощ в различни отношения, но като цяло води нормален живот, защото като изключим крайниците, всичко останало в него функционира в синхрон.

2.

Съразмерно действие на частите

След стих 16 Павел започва да говори на ефесяните в какво практически се изразява Новия човек с новия начин на живот. В контекста на църквата той говори за: лъжата, гнева, прошката, съпружеството, децата и родителите, робите и господарите, духовната битка. В Ефес явно има проблеми с лъжа, кражба, гняв, ярост, злоба, блудство и сребролюбие. Павел сериозно предупреждава, че никой блудник и сребролюбец „няма наследство в царството на Христос“ (Еф 5:5). Някои части от местното Тяло или не са пораснали или са закърнели, или са нападнати от болест и не функционират както трябва.

Заключение – Растеж за назидание в любовта

Ап. Павел започва и завършва с любовта – „растенето на тялото за своето назидание в любовта“. „Действащи истинно в любов“ е основния принцип на функциониране на християнина в Тялото Христово. В духовния растеж няма „пряк път“ и не може да има „ускорен растеж“! Един човешки организъм е важно да расте на време и съразмерно: духовно, психологически и физически.

Ако няма добро сглобяване и съразмерно действие, то съвременната църква произвежда „християни със специални потребности“! Вярно е, че Христос е Глава на Църквата. Но е също вярно, че аз и ти като части също имаме принос и отговорност.

„За да управляваме другите, трябва да се научим по-напред да управляваме себе си; за да учим другите, трябва самите ние да придобием знание. Когато аз не умея да владея себе си, когато няма в мен дух на самообладание, дух на кротост, на святост, на любов и правда, тогава – аз съм лош управител. Когато си играят с мене всякакви страсти – за мен е по добре да не се захващам да управлявам другите, за да не причиня по-голяма вреда и на себе си и на тях“

Из дневника на Св. Йоан Кронщадски¹¹

Екзегетически бележки

Град Ефес

Гр.Ефес се споменава за първи път в Деян. 18:19-21. Павел започва работа в Ефес по време на второто си мисионерско пътуване, като по обичай започва първо да проповядва в синагогата и разисква с юдеите. По време на третото мисионерско пътуване на Павел, Ефес се е превръща в център за обучение на християнски водачи (Деян. 19:1 – 41).

По-важни събития в Ефес:

1. Павел намира някои ученици, които са кръстени само в Йоановото кръщение. Те се кръщават в името на Исус и Святия Дух слиза върху тях, като те говорят езици и пророкуват.
2. Три месеца Павел разисква в синагогата, но някои се закоравяват и злословят
3. Павел отделя събраните християни в училището на Тирана и ги обучава там 2 години (Деян .19:8-10)
4. Бог върши чудеса чрез Павел. Синовете на Скева се опитват да изгонят зъл дух (Деян. 19:13-18).
5. Повярват много от онези, които правят магии (Деян. 19:19).
6. Размирици – гилдията на златарите, които правят храмчета на Диана/Артемидата страда от проповедта на Павел. Митинга се събира в театъра на Ефес.

Епафрас (Кол. 1:7; 4:12) е съработник на Павел от неговото служение в Ефес, който е най-вероятни основател на местната църква в Колос.

Посланието към ефесяните

Авторство. Цели 18 века за автор на посланието се счита, че е ап. Павел. Критиците изтъкват следните основни доводи, че Павел не е автор:

- авторът се обръща с „мир на братята“, липсва лична част на посланието;
- ролята на Христос има космически измерения;
- вниманието е съсредоточено върху църквата;
- помирението е между евреи и езичници, отколкото между грешника и Бога¹².

По-важни думи и изрази

Ст. 14 - „за да не бъдем вече деца, блъскани и завличани от всеки вятър на някое учение, по човешка измама, в лукавство, по хитро измислени заблуди“

Думата „деца“ в Библията - на старогръцки са три различни думи:

1.

Τέκνα

Исус нарича учениците си Τέκνα в Марк 10:24. Исус казва „оставете децата (Τέκνα) да дойдат при мен“, и че който не приеме Божието царство като дете, той никак няма да влезе в него (Лука 18:16).

2.

παιῖα

Ап.Павел - „Братя, не бъдете деца (παιῖα) по ум, но бъдете невръстни в злобата, а по ум бъдете пълнолетни.“ (1 Кор. 14:20).

3.

νήπιοι

„блъскани и завличани“ (κλυδωνιζόμενοι¹³ καὶ περιφερόμενοι¹⁴) - „блъскани“ предполага определена флуктуация, а „завличани“ се превежда като: нося се наоколо; нося се

насам-натам, движа се в кръг, въртя се, завъртам се, блуждая; оставям се да бъда увлечен.

„вятър на някое учение“ (ἀνεμῷ τῆς διδασκαλίας) – „вятър“ обозначава също краищата на света; тук има нюанс, че учението идва от някъде и завърта в кръг, увелича, кара вярващите да блуждаят.

„по човешка измама“ (ἐν τῇ κυβίᾳ¹⁵ τῶν ἀνθρώπων) – основното значение на „измама“ е игра със зарове, като думата се използва със значението на измама, хитрост, лукавство.

„в лукавство“ (ἐν πανουργίᾳ¹⁶) - освен лукавство, думата означава хитруване, коварство, мошенничество, измама (Лука 20:23; 1 Кор. 3:19; 2 Кор. 4:2; 11:3); сръчност, ловкост, умение (Еф.4:14)

„по хитро измислени заблуди“ (πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης) – тук има нюанс на методичност в измислянето на заблудите

„а като сме истинни в любов“ (ΠΒ)

„действащи истинно в любов“ (ΡΙ, БЛ)

ἀληθεύοντες¹⁷ δὲ ἐν ἀγάπῃ – активно причастие, което означава да бъдеш истинен, но също означава да говориш истината.

Използвани източници

Кронщатски, Йоан. Моят Живот в Христа. Дневникът на Св. Отец Йоан Кронщатски. Част I. Хасково: изд. ЕТ „Ортодокс“.

Става. В Речник на българския език. Accessed July 25, 2020. <https://rechnik.chitanka.info/w/%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B0>

Старогръцко-български речник на Новия Завет. Българско-старогръцки речник на Новия Завет с номерация на думите по Джеймс Стронг. София: Фондация „Извор на живот“, 2010.

Стот, Джон. Посланието към ефесяните. София: Божието ново общество, изд. „Нов човек“, 1999.

Хазарт и хазартна зависимост. Министерство на здравеопазването. Accessed July 25, 2020. <http://www.mh.government.bg/bg/informaciya-za-grazhdani/zdravosloven-nachin-na-zhivot/zavisimosti/hazart-i-hazartna-zavisimost/>